

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Det Europæiske Råd, Rådet, Den Europæiske Centralbank, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg, Regionsudvalget og Den Europæiske Investeringsbank — For stabilitet, vækst og beskæftigelse

COM(2012) 299 final

(2013/C 44/27)

Hovedordfører: **Xavier VERBOVEN**

Kommissionen besluttede den 14. august 2012 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Det Europæiske Råd, Rådet, Den Europæiske Centralbank, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg, Regionsudvalget og Den Europæiske Investeringsbank — For stabilitet, vækst og beskæftigelse«

COM(2012) 299 final.

Den 10. juli 2012 henviste EØSU's præsidium det forberedende arbejde til Styringsgruppen for Europa 2020.

På grund af sagens hastende karakter udpegede Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg på sin 485. plenarforsamling den 12.-13. december 2012, mødet den 13. december 2012, Xavier VERBOVEN til hovedordfører og vedtog med 114 stemmer for, 40 imod og 9 hverken for eller imod følgende udtalelse:

1. anbefalinger

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg har på anmodning af Kommissionen besluttet at udarbejde en udtalelse om meddelelsen »For stabilitet, vækst og beskæftigelse«. EØSU understreger den tætte indbyrdes forbindelse mellem disse tre aspekter, som hver især indebærer særlige ansvarsområder for de berørte parter. I denne udtalelse sættes der navnlig fokus på arbejdsmarkedsparternes og det organiserede civilsamfunds fælles ansvar og på det bidrag, som de, især arbejdsgiverne og arbejdstagerne, kan yde. Udtalelsen fremhæver den rolle, de kan spille i udformningen og gennemførelsen af politikker, der sætter skub i den økonomiske vækst, skaber flere og bedre job og genopretter den finansielle stabilitet.

1.1 EØSU understreger, at deltagelse og medindflydelse er en væsentlig forudsætning for på fornuftig vis at kunne udarbejde, udforme og gennemføre politiske ændringer og strukturelle reformer.

Udvalget fremhæver, at

— strukturelle ændringer på det socioøkonomiske område kan ændre eksisterende og fremtidige jobmuligheder for forskellige grupper og meget ofte har en betydelig indvirkning på indkomstfordelingen.

— dialog med arbejdsmarkedets parter og med borgerne styrker troværdigheden og den sociale bæredygtighed af de planlagte sociale og økonomiske foranstaltninger,

— deltagelse også er vigtig for nøje at kunne følge den faktisk gennemførte politik og resultaterne heraf, så civilsamfundsorganisationerne og arbejdsmarkedsparterne kan foretage vurderinger og, om nødvendigt, på et tidligt tidspunkt udsende advarselssignaler,

— det i mange tilfælde også er samfundsorganisationerne, herunder navnlig arbejdsmarkedets parter, der forestår den praktiske udformning af de politiske forslag.

1.2 EØSU er enig i det nødvendige i en stærkere europæisk økonomisk styring for at sikre en valutaunion, der fungerer bedre til gavn for alle. Samtidig er det imidlertid tvingende nødvendigt at drage lære af praktiske erfaringer. Til den ende er det afgørende nødvendigt, at der foregår en dialog med arbejdsmarkedets parter og med grupper i samfundet om økonomien, de offentlige finanser og den sociale samhørighed.

1.3 Udvalget bifalder Kommissionens forslag om en resultattavle med indikatorer for beskæftigelse samt en strukturel overvågning af de nationale beskæftigelsesplaner. EU's arbejdsmarkedsparter bør nøje inddrages i fastlæggelsen af denne resultattavle med indikatorer og kriterier for vurdering af de nationale beskæftigelsesplaner.

1.4 Hvad angår løndannelse gør udvalget opmærksom på, at løn og lønforhandlinger hører under arbejdsmarkedsparternes ansvarsområde, hvilket i øvrigt er indskrevet i traktaten.

1.5 EØSU opfordrer derfor også de europæiske beslutningstagere til strukturelt at forankre arbejdsmarkedsforhandlinger og borgerdeltagelse i Europa 2020-strategiens forskellige politiske processer. Erfaringerne på området viser, at tyngdepunktet er forskudt fra det nationale til det europæiske niveau, hvilket svækker arbejdsmarkedsdialogens og samfundsdeltagelsens rolle og kvalitet på nationalt plan.

1.6 EØSU foreslår inden for rammerne af det europæiske halvår en tidlig inddragelse af arbejdsmarkedsparterne på EU-niveau via den europæiske sociale dialog og af det organiserede civilsamfund i forberedelserne af den årlige vækstoversigt og efterlyser endvidere samme inddragelse i fastlæggelsen af prioriteter for retningslinjerne for beskæftigelsespolitikkerne og for de brede økonomiske retningslinjer.

2. Indledning

2.1 Den 30. maj offentliggjorde Kommissionen en meddelelse med titlen »For stabilitet, vækst og beskæftigelse« (COM(2012) 299 final). Denne meddelelse udgør et skæringspunkt i det europæiske halvår. Det begynder med en årlig vækstoversigt, som udarbejdes af Kommissionen, og slutter med de konkrete henstillinger til medlemsstaterne, som godkendes af Det Europæiske Råd.

2.2 Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg har på anmodning af Kommissionen besluttet at udarbejde en udtalelse om meddelelsen »For stabilitet, vækst og beskæftigelse«. Nærværende udtalelse sætter fokus på et konkret aspekt, især arbejdsmarkedsparternes og det organiserede civilsamfunds fælles ansvar og det bidrag, de kan yde. EØUS understreger den rolle, de kan spille i udformningen og gennemførelsen af politikker, der sætter skub i den økonomiske vækst, skaber flere og bedre job og genopretter den finansielle stabilitet.

Med udtalelsen vil udvalget foretage en analyse af bestemte politikområder, fremsætte anbefalinger om, hvordan arbejdsmarkedets parter og repræsentanterne for det organiserede civilsamfund i medlemsstaterne kan spille en større, bedre og beslutningstagende rolle i det europæiske halvår. I en næste etape vil udvalget udarbejde en udtalelse om den årlige vækstundersøgelse 2013, der behandler alle vigtige politikområder, som tages op af Kommissionen.

2.3 EØSU konstaterer allerførst, at henvisningen i Kommissionens meddelelse til arbejdsmarkedsparternes og det organiserede civilsamfunds rolle er begrænset til tre områder, nemlig menneskelig kapital, lønspørgsmålet og »ændringer« generelt (se endvidere punkt 4.1). Udvalget ønsker imidlertid med det samme at understrege, at dialogen med arbejdsmarkedets parter og med borgerne dækker mange flere områder, herunder bl.a. innovation, økonomiske reformer, industripolitik, bæredygtig udvikling, iværksætteri, flere og bedre job, bekæmpelse af fattigdom og social beskyttelse. Med denne udtalelse ønsker udvalget i første række at fremhæve betydningen af den

sociale og civile dialog (se kapitel 3) for derefter at komme nærmere ind på de tre konkrete områder, hvor Kommissionens meddelelse udtrykkeligt henviser til den rolle, dialog og høring skal spille (kapitel 4). I udtalelsens sidste kapitel fremsætter udvalget yderligere forslag til en strukturel forankring af dialog og deltagelse i den politiske dagsorden for Europa 2020.

3. En social og civil dialog er en vigtig nøgle til en vellykket politik

3.1 EØSU understreger, at deltagelse og medindflydelse ikke er nogen luksus, men derimod en væsentlig forudsætning for på fornuftig vis at kunne udarbejde, udforme og gennemføre politikændringer.

— Strukturelle ændringer på det socioøkonomiske område kan ændre eksisterende og fremtidige jobmuligheder for forskellige grupper og har meget ofte en betydelig indvirkning på indkomstfordelingen. I den forbindelse kan arbejdsmarkedsforhandlinger og en organiseret dialog sikre, at indsatsen for at få bragt økonomien på fode igen fordeles på en retfærdig måde. Der er her en tæt forbindelse mellem dialog og deltagelse på den ene side og social retfærdighed på den anden side.

— Dette indebærer tillige, at en dialog med arbejdsmarkedets parter og med borgerne, forudsat at der tages hensyn til en sådan dialog, vil styrke troværdigheden og den sociale bæredygtighed af de trufne sociale og økonomiske foranstaltninger og derved sikre en vellykket politik. En politik, som forventes anvendt konsekvent over tid, fordi den nyder bred konsensus på arbejdsmarkedet og i samfundet, vil skabe et betydeligt bedre tillidsklima med ægte innovation og reelle investeringer til følge. En politik, som har chokvirkninger, men hvor de trufne beslutninger hurtigt må trækkes tilbage, fordi der ikke er opbakning bag dem i de berørte grupper, vil derimod så tvivl og skabe forvirring og derved miste slagkraft og relevans. Med andre ord er investering i en social dialog og samråd med arbejdsmarkedets parter en god investering i et samfunds sociale kapital.

— Deltagelse er også vigtig for en nøje opfølgning af den politik, der faktisk er ført, og af dens resultater. I den forstand fungerer civilsamfundets organisationer og arbejdsmarkedets parter som udsendere af en tidlig varsel. De er i stand til på et tidligt tidspunkt at detektere nye udviklingstendenser, men også uventede og uønskede følger af den pågældende politik og forelægge dem til diskussion med politikerne.

— Endelig er det i mange tilfælde samfundsorganisationerne, herunder navnlig arbejdsmarkedets parter, der forestår den praktiske udformning af de politiske forslag. En god gennemførelse af den pågældende politik kræver, at de, der skal gennemføre politikken, også er medunderskrivere af den.

3.2 EØSU gør udtrykkeligt Kommissionen, Det Europæiske Råd og andre politiske instanser både på europæisk og nationalt plan opmærksom på, at dialogen med arbejdsmarkedet og civilsamfundet nøje må respekteres. Det drejer sig ikke om at komme med flotte taler og store ord om det vigtige i deltagelse for derefter at vende tilbage til de oprindelige politiske intentioner og gennemføre dem uden hensyntagen til forslag fra sociale aktører på området. En sådan holdning fører til tab af social kapital og tillid i befolkningen og ender med sociale og økonomiske kortslutninger.

3.3 I den forbindelse er der også den såkaldte horisontale klausul (artikel 9 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde). Denne klausul forpligter Den Europæiske Union til at tage hensyn til bestemte sociale kriterier og mål i fastlæggelsen og gennemførelsen af sine politikker og aktiviteter. Det gælder navnlig fremme af et højt beskæftigelsesniveau, sikring af passende social beskyttelse, bekæmpelse af social udstødelse, et højt niveau for uddannelse, erhvervsuddannelse og beskyttelse af menneskers sundhed. De sociale aktørers politiske deltagelse er en logisk og nødvendig følge af denne horisontale klausul.

4. Særlige politikområder, hvor Kommissionen henviser til dialogen med arbejdsmarkedsparterne og andre aktører i samfundet

4.1 EØSU konstaterer, at Kommissionens meddelelse i tre punkter henviser til arbejdsmarkedsparternes og det organiserede civilsamfunds betydning og rolle. Det drejer sig navnlig om følgende passager i meddelelsen:

- "Styring, side 3, 3. afsnit – *»Vi må skabe konsensus om og tillid til de ændringer, der er nødvendige, og de valg, der skal træffes. I den dialog har arbejdsmarkedets parter en vigtig rolle at spille.«*
- »Udnyttelse af potentialet i de menneskelige ressourcer – side 7, 2. afsnit – *I sin nyligt fremlagte beskæftigelsespakke har Kommissionen foreslået en række konkrete foranstaltninger, der kan fremme et økonomisk opsving med høj beskæftigelse overalt i EU. Der er behov for samarbejde mellem Kommissionen, medlemsstaterne, arbejdsmarkedets parter og de implicerede aktører i den offentlige og den private sektor for at få iværksat de konkrete foranstaltninger, der foreslås for at udnytte jobskabespotentialet i nøglesektorer såsom ikt (informations- og kommunikationsteknologi), sundhedssektoren og den grønne økonomi. Den styrkede overvågning af de nationale beskæftigelsesplaner med den benchmarking og opstilling af resultattavler, som Kommissionen har foreslået, vil sætte skub i beskæftigelsesskabende reformer (...).*
- »Håndtering af arbejdsløsheden og de sociale konsekvenser af krisen – side 16, 2. afsnit – *Nogle medlemsstater har iværksat vidtgående reformer af deres lønfastsættelses- og indekseringssystemer for at bringe lønudviklingen i bedre overensstemmelse med produktivitetsudviklingen. I andre lande, hvor der er peget på visse lønindekseringssystemer som en mulig trussel for konkurrenceevnen, har fremskridtene været mere begrænsede. Disse lande bliver nødt til i samråd med arbejdsmarkedets parter at finde*

måder, hvorpå de kan reducere dette handicap i fremtiden. I de lande, der har overskud på de løbende poster, ses der klare tegn til en vis tilpasning, der virker fremmende for den indenlandske efterspørgsel, bl.a. gennem lønforhøjelser, og denne udvikling bør fortsætte.

4.2 EØSU hilser det i første omgang velkommen, at Kommissionen i det mindste inden for de tre ovennævnte specifikke områder har valgt at inddrage arbejdsmarkedets parter og civilsamfundets organisationer. Samtidig ønsker udvalget imidlertid at fremsætte nedenstående bemærkninger.

4.3 EØSU er enig i det nødvendige i en stærkere europæisk økonomisk styring for at sikre en valutaunion, der fungerer bedre til gavn for alle. Samtidig er det imidlertid tvingende nødvendigt at drage lære af praktiske erfaringer. Hvis en bestemt økonomisk politik indebærer langsommere vækst og fører til, at forskellige økonomier i EU på ny havner i en recession, der truer både stabiliteten (fortsat høje underskud og gældskvoter) og den sociale samhørighed (høj og stigende arbejdsløshed), er de politiske beslutningstagere nødt til at tage det alvorligt og lægge kursen om på dette politikområde. Den sociale dialog bør kunne føre til en bedre politik, som nyder støtte i den brede befolkning, så det undgås, at man hårdnakket og mod bedre vidende fastholder en politik, som har vist sig at have skadelige virkninger for økonomien, de offentlige finanser og den sociale samhørighed.

4.4 Udvalget bifalder Kommissionens forslag om en resultattavle med indikatorer for beskæftigelse samt en strukturel overvågning af de nationale beskæftigelsesplaner. EU's arbejdsmarkedsparter bør nøje inddrages i fastlæggelsen af denne resultattavle med indikatorer og kriterier for vurdering af de nationale beskæftigelsesplaner.

4.5 Det tredje område, hvor Kommissionen specifikt har henvist til de sociale aktørers og arbejdsmarkedsparternes rolle og deltagelse, er lønområdet, hvor, som Kommissionen udtrykker det, reformen af lønfastsættelsessystemet bør foregå i »samråd« med arbejdsmarkedets parter. EØSU gør i den forbindelse opmærksom på, at løn og lønforhandlinger, men også selve lønfastsættelsessystemerne, i mange medlemsstater selvstændigt varetages af arbejdsmarkedsparterne, som forhandler og slutter kollektive overenskomster herom. Arbejdsmarkedsparternes selvstændige forhandlingsrolle må ikke reduceres til blot at være høringsrunde. Retten til at deltage i dialog må ikke indskrænkes til en ren rådgivningsbeføjelse. I øvrigt fastslås arbejdsmarkedsparternes og den sociale dialog selvstændige rolle i artikel 152 og 153, stk. 5, i traktaten, hvor det i øvrigt fremhæves, at EU skal tage hensyn til arbejdsmarkedssystemerne i de enkelte medlemsstater. På den baggrund er et »samråd« med arbejdsmarkedsparterne i reformen af f.eks. indekseringsmekanismer helt utilstrækkelig og endog malplaceret, især når indekseringssystemer i den pågældende nationale model for social dialog forhandles og fastlægges af arbejdsmarkedsparterne selv i kollektive overenskomster.

Hvad angår meddelelsens indhold spørger EØSU, om ikke Kommissionen tillægger nedjusteringer af lønninger for stor en rolle. En nærmere anlyse af de landespecifikke henstillinger, som indgår i Kommissionens meddelelse, viser, at ud af de 17 medlemsstater, som har modtaget en henstilling fra Kommissionen på lønområdet, har 16 modtaget en henstilling, som har til formål at svække løndynamikken, enten ved at reformere indekseringssystemet, begrænse minimumslønnen, decentralisere lønforhandlingerne eller ved at øge fleksibiliteten for de laveste lønninger. De skævheder, der kendetegner den europæiske valutaunion, er imidlertid navnlig af strukturel art og skyldes i første række, at globaliseringen har divergerende virkninger for valutaunionens forskellige medlemmer (fodnote: Henvielse til *External Imbalances in the Euro Area* (eksterne ubalancer i euroområdet). Arbejdsrapport 12/136 2012, fra IMF). Det vil altid være sådan, at man ikke kan vinde i konkurrencen med lavtlønslande ved at sænke lønningerne.

5. Strukturel forankring af den sociale dialog i deltagelsesprocessen

5.1 EØSU opfordrer de europæiske beslutningstagere til strukturelt at forankre den sociale dialog og borgerdeltagelsen i de forskellige politiske processer. Erfaringerne på området viser nemlig, EU's beslutningsproces får større og større indflydelse på den sociale dialog og på borgerdeltagelsen på nationalt plan af en lang række forskellige årsager, herunder ikke mindst de institutionelle reformer, som Kommissionen konstant foretager i disse politiske processer. I den sammenhæng finder udvalget det helt uacceptabelt, at den sociale dialog og borgerdeltagelsen reduceres til en pseudodialog ved at udhule nationale samråds-traditioner eller helt at ignorere dem (der skal tages hensyn til problemer med tidsplaner i høringsprocedurer, udformningen af reformprogrammerne centraliseres i nationale instanser, der kun i ringe grad eller slet ikke er involveret i dialogen med arbejdsmarkedets parter eller i partipartiske høringer).

5.2 I overensstemmelse med tidsplanen for det europæiske halvår foreslår udvalget følgende:

- EU's arbejdsmarkedsparter, via den europæiske sociale dialog, og det organiserede civilsamfund skal på et tidligt tidspunkt inddrages i udarbejdelsen af den årlige vækstoversigt.
- En lignende inddragelse anbefales kraftigt i fastlæggelsen af prioriteter for retningslinjerne for beskæftigelsespolitikkerne og for de brede økonomiske retningslinjer.
- I forbindelse med udarbejdelsen af nationale reformplaner må der iværksættes en bred og mere inddragende dialog med arbejdsmarkedets parter og civilsamfundet. Dette forudsætter en ændring af tidsplanen med henblik på at sikre tilstrækkelig tid til en grundig debat, som muliggør begrundede alternative forslag og fremgangsmåder. Endvidere foreslår udvalget, at der udarbejdes en endelig rapport om dialogen på nationalt plan, som samler de forskellige synspunkter og forslag, og at en sådan rapport vedføjtes Kommissionens landerapporter. På den måde kan man finde frem til, på hvilke områder samfundets deltagelse kan spille en vigtig rolle.
- Et andet skridt i processen omkring det europæiske halvår er offentliggørelsen af Kommissionens landespecifikke henstillinger. Arbejdsmarkedets parter og det organiserede civilsamfund bør i den forbindelse informeres og høres rettidigt.
- Endelig bør der – som led i samfundets deltagelse i beslutningsprocesserne – sikres overensstemmelse mellem på den ene side landespecifikke henstillinger i relation til Europa 2020-strategien og på den anden side analyser og anbefalinger, der indgår i proceduren til afhjælpning af for store makroøkonomiske skævheder. Arbejdsmarkedets parter og det organiserede civilsamfund skal også her gives vide muligheder for at blive hørt og give udtryk for deres synspunkter.

Bruxelles, den 13. december 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg